

Δ.Σ. του Συλλόγου Δ.Ε.Π. Ιατρικής Α.Π.Θ.

Θέμα: «σχόλια στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Παιδείας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση»

Θεσσαλονίκη 16-6-2022

Αγαπητοί συνάδερφοι,

Το Υπουργείο Παιδείας έχει ανακοινώσει σχέδιο Νόμου για τα Α.Ε.Ι. που περιλαμβάνει 345 άρθρα σε σύνολο 408 σελίδων.

Η δυσκολία να το αναγνώσει κάποιος κριτικά σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα (η διαβούλευση είναι ως τις 19/6/22) και να διατυπώσει τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία είναι προφανής.

Η άποψη του ΔΣ είναι ότι οποιαδήποτε σχετική νομοθετική παρέμβαση πρέπει να σχηματοποιείται μετά από μακρά διαβούλευση με τους Πανεπιστημιακούς φορείς (διοικητικά-ακαδημαϊκά-συνδικαλιστικά όργανα) και κατόπι να μεταφέρεται στη δημόσια διαβούλευση, στην οποία επίσης να διατίθεται ικανό χρονικό διάστημα.

Διαφορετικά, κινδυνεύει να αποτελέσει απλά μια ακόμα από τις πολλές «μεταρρυθμίσεις» που έχουμε δει και η οποία θα μεταρρυθμιστεί εκ νέου από τον/την επόμενο/νη υπουργό.

Σημαντικό επίτευγμα θα ήταν να έχουμε κάποια στιγμή ένα μικρό σε έκταση νόμο-πλαίσιο που να περιγράφει και να οριοθετεί σύντομα και περιεκτικά τα κύρια θέματα λειτουργίας των Πανεπιστημίων και τα υπόλοιπα να αποτελούν αντικείμενο εμβάθυνσης και εφαρμογής του κάθε ιδρύματος, ανάλογα με τους στόχους του, τα προγράμματά του και τις ιδιαιτερότητές του, στα πλαίσια πάντα ενός πραγματικού πλαισίου αυτοδιοίκησης.

Το κατατεθειμένο σχέδιο Νόμου περιλαμβάνει μεγάλες παρεμβάσεις στον τρόπο εκλογής και ανάδειξης των οργάνων διοίκησης (Πρύτανης, Αντιπρύτανης, Κοσμήτορας, Συμβούλιο Διοίκησης κ.λ.π.) που σε σημαντικό βαθμό έχουν χαρακτηριστικά τοποθέτησης και διορισμού και προκύπτουν μετά από ιδιαίτερα δύσκολες διαδικασίες, σχεδόν ανεφάρμοστες και ορισμένες φορές αδιέξοδες.

Η άποψη του ΔΣ είναι ότι τα όργανα διοίκησης των Πανεπιστημίων πρέπει να προκύπτουν μόνο μέσα από ανοιχτές και δημοκρατικές εκλογικές διαδικασίες, με εκλεκτορική συμμετοχή και δικαίωμα ψήφου όλων όσων σχετίζονται με την κάθε επιμέρους ψηφοφορία και οι υποψήφιοι που έχουν τα προσόντα, σύμφωνα με το Νόμο, να θέτουν την υποψηφιότητά τους ελεύθερα στην κρίση των εκλεκτόρων. Πολύ περισσότερο που οι πανεπιστημιακές κοινότητες είναι πεπερασμένου μεγέθους και άρα οι αρχές της άμεσης δημοκρατίας είναι εύκολα εφαρμόσιμες και πολύ αποδεκτές και αποδοτικές.

Το επιχείρημα ότι το προτεινόμενο σύστημα επιλογής των αρχών του Πανεπιστημίου σε συνδυασμό με το Συμβούλιο Διοίκησης (ΣΔ) εφαρμόζεται και σε άλλες χώρες δεν είναι αρκετά πειστικό. Το ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο έχει πολλές δεκαετίες ιστορικής παράδοσης που του έχουν προσδώσει σημαντική ωριμότητα και αυτογνωσία, ενώ είναι σίγουρο ότι μόνο συστήματα που έχουν την αποδοχή του λαού για τον οποίο εφαρμόζονται μπορούν να ευδοκιμήσουν σε βάθος χρόνου.

Στο σημείο αυτό επισημαίνουμε ως επιπλέον μειονέκτημα ότι ακόμα και ο Κοσμήτορας θα είναι ουσιαστικά τοποθετημένος από το ΣΔ, αφού αυτό θα εγκρίνει ως κατάλληλες ή όχι τις διάφορες πιθανές υποψηφιότητες, ενώ οι υποψήφιοι δεν θα εκλέγονται από τα μέλη ΔΕΠ (άρθρο 24).

Σε επιμέρους θέματα του Νόμου:

Η ηλεκτρονική ψηφοφορία είναι σημαντική διευκόλυνση και πρόοδος. Δεν χρειάζεται όμως να αποτελεί υποχρέωση, αλλά να είναι επιλογή, ιδίως για μικρότερου μεγέθους διαδικασίες.

Είναι ασαφές τι συμβαίνει όταν η Σχολή είναι μονομηματική και αν ισχύουν οι ρυθμίσεις του Τμήματος όταν αυτό γίνει μονομηματική Σχολή και άρα ο Πρόεδρος θα είναι πλέον ο Κοσμήτορας, ιδίως καθώς ο Πρόεδρος προκύπτει με εκλογή, ενώ ο Κοσμήτορας όχι (άρθρα 22, 32 και 33). Στο σημείο αυτό υπάρχει ασάφεια ακόμα και για τα ασυμβίβαστα με τη θέση, π.χ. υποχρέωση μη άσκησης ιδιωτικού επαγγέλματος ο Κοσμήτορας (για ποιο λόγο άραγε;), όχι όμως ο Πρόεδρος. Ο αντιπρόεδρος είναι καλό να έχει μεγαλύτερες αρμοδιότητες και όχι απλώς να αναπληρώνει τον Πρόεδρο, Σε κάθε περίπτωση είναι ακατανόητο γιατί καταργείται η θέση όταν η Σχολή γίνει μονομηματική! Ο Τομέαρχης που επιτελεί ένα πολύ γραφειοκρατικό και συχνά απόλυτα διαχειριστικό έργο είναι καλό να συνεχίζει να εκλέγεται για ένα έτος και όχι δύο (άρθρο 36).

Μειονέκτημα του καινούργιου Νόμου είναι η για άλλη μια φορά απουσία διακριτής αντιμετώπισης των ιδιαιτεροτήτων λειτουργίας των Ιατρικών Σχολών, τόσο στον τρόπο λειτουργίας και χρηματοδότησης, όσο και στα θέματα εξέλιξης και στελέχωσης όπου σαφώς το κλινικό / κλινικο-εργαστηριακό έργο θα έπρεπε να είναι διακριτό στοιχείο αξιολόγησης ιδιαίτερης βαρύτητας.

Ενώ από τη μια οι ιατροί καλούνται να ξεπερνούν εαυτούς σε τρεις τομείς (διδασκαλία-39 ώρες κατ' ελάχιστο το κάθε μάθημα στο άρθρο 64-έρευνα και κλινικό έργο-άρρηκτα συνδεδεμένο με τα δύο προηγούμενα) χωρίς κατοχύρωση για ακόμα μια φορά αυτής της ιδιαιτερότητας, από την άλλη ως πλήρης αντίφαση συνεχίζουν να υπάρχουν αντικείμενα που εξαιρούνται της υποχρέωσης ύπαρξης διδακτορικής διατριβής, ακόμα και σε επιστήμες ιδιαίτερα εφαρμοσμένες (άρθρο 143). Επίσης στο ίδιο άρθρο, η παράγραφος 4 που απαγορεύει το διορισμό σε ΑΕΙ που χορήγησε το διδακτορικό πριν την παρέλευση τριετίας, εκτός από μη απαραίτητη μοιάζει να αυτοαναιρείται από την παράγραφο 6αβ.

Η μη ύπαρξη στοιχείων διάκρισης για την Ιατρική επιστήμη γίνεται ακόμα πιο εμφανής ιδίως στα άρθρα (46-53) που αναφέρονται στα Εργαστήρια, τα οποία αντιμετωπίζονται συλλήβδην χωρίς καμία απολύτως πρόνοια για τα ιατρικά εργαστήρια και δη αυτά που σχετίζονται με τη δημόσια υγεία. Ακόμα και στα θέματα της δυνατότητας εκπαίδευσης, π.χ. ειδικευόμενων ιατρών (γιατί όχι;) ή της παροχής υπηρεσιών, όπου χωρίς να διαχωρίζει τις ευαίσθητες και συχνά επείγουσες ιατρικές πράξεις, αναφέρει λειτουργία μόνο μέσω σύμβασης με τον φορέα, αν και είναι γνωστό ότι πάρα πολλές εξετάσεις που παραπέμπονται από τα Νοσοκομεία προς τα ιατρικά πανεπιστημιακά εργαστήρια, παραπέμπονται, εφόσον δεν πραγματοποιούνται στα Νοσοκομεία, προφανώς χωρίς σύμβαση, αφού τη δαπάνη αναλαμβάνει ο φορέας που παραπέμπει. Δεν θα μπορούσε να γίνει και διαφορετικά, καθώς είναι άγνωστο το πότε θα προκύψει η ανάγκη. Όμως ο Νόμος αντιμετωπίζει την ιατρική παροχή όπως ένα οποιοδήποτε ερευνητικό-επιστημονικό ή και εμπορικό ίσως προϊόν.

Ακόμα στα ίδια άρθρα (48), πως είναι δυνατό ο διευθυντής του εργαστηρίου να εκλέγεται μόνο από τα μέλη ΔΕΠ του εργαστηρίου (πόσα είναι αυτά;) και όχι από τον Τομέα;

Γιατί όποια πρόνοια υπάρχει για τις Κλινικές δεν υπάρχει ακριβώς με τον ίδιο τρόπο και για τα ιατρικά εργαστήρια; Πρέπει βέβαια τα τελευταία να διαφοροποιηθούν από τα υπόλοιπα μη ιατρικά και αυτό δεν γίνεται ούτε σε αυτόν το Νόμο.

Θα μπορούσαν όμως τα ιατρικά εργαστήρια που συνδέονται με τη δημόσια υγεία να είναι σπουδαίες, θεσμικά, κατοχυρωμένες υγειονομικές «νησίδες» σύμπραξης των υπουργείων Παιδείας και Υγείας εντός του Πανεπιστημίου. Στην πράξη αυτό γίνεται, θεσμικά όμως χρειάζεται πολιτική διορατικότητα, αποφασιστικότητα και καλή γνώση των δεδομένων. Αυτό θα δώσει τεράστιο κύρος στις Ιατρικές Σχολές με απλές και μόνο ρυθμίσεις. Ίσως όμως δεν είναι αυτό επιθυμητό από τους συγγραφείς του Νόμου.

Οι εξελίξεις των μελών ΔΕΠ τροποποιούνται με κύριο την κατάργηση της μονιμοποίησης για τους Επίκουρους, ενώ δυσκολεύουν τα κριτήρια εξέλιξης. Συναξιολογούνται ανάμεσα σε άλλα, ως θετικά στοιχεία για την εξέλιξη, η ίδρυση και λειτουργία spin off εταιρειών (άρθρο 143)!!, αλλά γιατί δεν αναφέρεται ονομαστικά και η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών μεταπτυχιακών σπουδών; Δεν περιγράφονται σαφώς τα περί γνωστικών αντικειμένων, όπου στο άρθρο 145 αναφέρονται τρεις κατηγορίες, αλλά αναλύονται δύο, ενώ είναι επίσης πολύ πιθανό να υπάρχουν παρόμοιες ονομασίες μεταξύ διαφορετικών επιστημών και η ονομασία απλώς να κατατάσσει ως ίδια, διαφορετικά επί της ουσίας γνωστικά αντικείμενα. Επίσης, δεν μοιάζει να προβλέπονται άδειες του είδους της κανονικής ή προσωπικών λόγων (άρθρο 157).

Συνολικά διαισθάνεται κανείς ότι υπάρχει μια τάση να γίνεται δυσκολότερη η μόνιμη παραμονή στο Πανεπιστήμιο, αλλά και η εξέλιξη στην ανώτερη βαθμίδα, ανοίγοντας θύρες ευκολότερης «ανακύκλωσης» του επιστημονικού-ακαδημαϊκού προσωπικού. Αυτό από τη μια μπορεί να έχει κάποια θετικά στοιχεία, από την άλλη αφήνει έξω από τη διαπραγμάτευση το γεγονός ότι και το μέλος ΔΕΠ είναι εργαζόμενος και χρειάζεται και κάποια επαγγελματική σιγουριά και εξασφάλιση για να βιοπορίζεται, αλλά και για να είναι ανταποδοτικότερος και αποδοτικότερος σε αυτό που του ανατίθεται.

Συνολικά και μετά την στοιχειοθέτηση μόνο μερικών σημείων, ανάμεσα σε πολλά ακόμα που μπορεί να βρεθούν, συμπεραίνεται ότι το Νομοσχέδιο χρειάζεται μακρά και καλοπροαίρετη συζήτηση και κριτική σκέψη από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, ενώ η επιτυχία του θα εξασφαλιστεί μόνο εφόσον τύχει ευρύτατης αποδοχής.

Η οποιαδήποτε επείγουσα προσπάθεια επιβολής του Νόμου, πέρα από την αντίδραση σε θέματα όπως το προτεινόμενο μοντέλο διοίκησης ή η δύσκολη και αμφιλεγόμενη απόφαση για την πανεπιστημιακή αστυνομία (άρθρο 219) θα οδηγήσει σε αποτυχία και θα ακυρώσει τις όποιες θετικές πρωτοβουλίες που έχουν να κάνουν με τα προγράμματα σπουδών, τη συμμετοχή και την εκπαιδευτική κινητικότητα των φοιτητών, αλλά και των εκπαιδευτών, την αποδέσμευση από τους κομματικούς μηχανισμούς, τη φοιτητική μέριμνα και την εξωστρέφεια.

Για το ΔΣ του Συλλόγου,

Ο Πρόεδρος

Ο Γ. Γραμματέας

Π. Ζεμπεκάκης

Τ.-Α. Βυζαντιάδης